

NORGES HØYESTERETT

Den 30. juni 2005 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2005-01068-A, (sak nr. 2005/409), straffesak, anke,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Jenny Pedersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder straffutmåling for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd første straffalternativ.
- (2) Trondenes tingrett avsa 14. oktober 2004 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, født 12 08 66, dømmes for overtredelse av straffeloven § 219 første ledd første straffalternativ og for overtredelse av legemiddeloven § 31 annet ledd, jf § 24 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 63 annet ledd, til en straff av 150 – etthundreogfemti – timer samfunnsstraff, subsidiært fengsel i 5 – fem–måneder. Gjennomføringstiden fastsettes til 8 –åtte–måneder.
 2. A, født 12 08 66, dømmes til innen 2 –to– uker fra forkynnelsen av dommen å betale oppreisningserstatning til B med kr 15 000,- –femtentusen–.
 3. Saksomkostninger idømmes ikke.”
- (3) Påtalemyndigheten anket til Hålogaland lagmannsrett over straffutmålingen. A erklærte motanke over bevisvurderingen under skyldspørsmålet og rettsanvendelsen ved domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 219. Domfellelsen for overtredelse av legemiddeloven ble ikke påanket. Fornærmede anket over erstatningsutmålingen. Lagmannsretten henviste ankene fra påtalemyndigheten og fornærmede, og nektet domfeltes anke fremmet.
- (4) Hålogaland lagmannsrett avsa 9. februar 2005 dom med slik domsslutning:

”I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 5 – fem – måneder og at oppreisningserstatningsbeløpet settes til 25 000 –tjuefemtusen – kroner.”

- (5) Domfelte har anket over straffutmålingen til Høyesterett. Det er gjort gjeldende at det bør reageres med samfunnsstraff, subsidiært at en ikke ubetydelig del av fengselsstraffen bør gjøres betinget.
- (6) **Jeg er kommet til** at anken må forkastes.
- (7) Domfelte er en 38 år gammel mann, som i 1988 ble samboer med fornærmedes mor, og som ble gift med henne i 1990. Fornærmede, som er født 2. august 1986, flyttet da hun var om lag tre år gammel, til sin mor og domfelte. Han adopterte henne da hun var åtte år gammel. Fornærmede ble først kjent med at domfelte ikke var hennes biologiske far da hun var 15-16 år gammel og hadde flyttet til besteforeldrene. Domfelte og fornærmedes mor har to barn sammen, født i henholdsvis 1990 og 1992.
- (8) A er domfelt for å ha utøvd fysisk vold mot fornærmede ved en rekke anledninger i perioden fra 1990 til 2002 og for å ha utsatt henne for psykisk overlast ved kjefting og nedsettende uttalelser. Lagmannsretten karakteriserer forholdet som sammenhengende mishandling og vanrøkt fra fornærmede var 4 år til hun var over 16 år gammel, og uttaler at det må bedømmes som ett sammenhengende forhold. Retten la til grunn at fornærmede var ”ute av stand til å hjelpe seg selv”. Lagmannsretten beskriver noen hendelser nærmere:
- ”Lagmannsretten finner at voldsutøvelsen har vært langt hyppigere og kraftigere enn det A har erkjent. ..**
- I tillegg til kjefting og psykisk trakassering har det konkret dreid seg om slag med flat hånd mot ansiktet ved flere anledninger. Ved en anledning tok A tak i den da 9 år gamle jenta og slengte henne bortover gulvet, slik at hun traff en blomsterkrukke som knuste og hun fikk to kutt i ansiktet. Hun måtte da under legebehandling, og hun har fortsatt arr i ansiktet. Da hun var om lag 15 år gammel påførte A henne kraftige slag i ansiktet med knyttet hånd, slik at hun begynte å blø fra nesen. Hun ble liggende på gulvet etter slagene, og da sparket A henne i siden. Ved samme anledning tok han også kvelertak som var så kraftig at hun fikk blåmerker på halsen. Vitner har fortalt at B ved ett tilfelle hadde merker etter slag i ansiktet og en annen gang hadde blåmerker på halsen etter kvelertak.”**
- (9) Det fremgår av lagmannsrettens dom at fornærmede sliter ”med omfattende problematikk, blant annet med konsentrasjon- og søvnevansker, angst og spiseforstyrrelser. Hun har tidligere også hatt selvmordstanker, men disse har avtatt. Hun er åpenbart behandlingstrengende. ... skadevirkningene etter oppveksten fremstår som betydelige”. Men det fremgår av dommen at hennes problemer også skyldes andre forhold.
- (10) Forsvareren har anført at vilkårene for samfunnsstraff i straffeloven § 28 a er til stede, og at det vil være den riktige reaksjonen. Det foreligger en klar rehabiliteringssituasjon med en positiv utvikling som har vart i om lag to år, og lagmannsretten tar feil når den uttaler at ”den positive utviklingen har vært kortvarig og virker ustabil, og at domfeltes alkohol- og rusmisbruk synes å være en større fare for familiens utvikling enn en fengselsstraff”. Høyesterett må, som tingretten, tillegge skadevirkninger av et fengselsopphold på noen måneder for domfelte og hans øvrige familie utslagsgivende vekt.

- (11) Endringen av straffeloven § 28 a, som trådte i kraft 1. mars 2002, åpnet for et noe utvidet anvendelsesområde for samfunnsstraff i forhold til den tidligere reaksjonen samfunnstjeneste. Jeg viser til Rt. 2002 side 1403, der formålet med lovendringen og forarbeidene er nærmere gjennomgått, og hvor det er pekt på at domstolene er gitt en relativt stor frihet til å finne anvendelsesområdet for samfunnsstraffen. Men etter lovbestemmelsen er det et vilkår at ”straffens formål” ikke taler mot en reaksjon i frihet. Selv om sterke allmennpreventive hensyn har talt for ubetinget fengsel, har Høyesterett likevel etter en konkret vurdering i en del tilfelle idømt samfunnsstraff. Denne reaksjonen har blant annet vært begrunnet med tungtveiende rehabiliteringshensyn, hvor soning vil være uheldig.
- (12) Straffeloven § 219 omfatter etter sin ordlyd et bredt spekter handlinger og unnlatelser. I den foreliggende sak er det tale om en grovere overtredelse av straffebestemmelsen, og det vil da, slik jeg ser det, bare helt unntaksvis kunne bli tale om en reaksjon i frihet. De hensyn som ligger bak straffebestemmelsen, taler for at det må reageres med ubetinget fengsel ved slik langvarig og omfattende mishandling av barn, særlig når barnet i hjemmet utsettes for vedvarende overgrep fra nærstående. Det dreier seg som nevnt om omfattende fysisk og psykisk mishandling av adoptivdatteren over en periode på tolv år med enkeltepisoder av alvorlig karakter. Fornærmede er påført skader av psykisk art. Hensett til at det dreier seg om et fortsatt forhold, kan det etter mitt syn ikke tillegges nevneverdig vekt at enkelte av voldsepisodene ligger langt tilbake i tid.
- (13) Forsvareren har som nevnt anført at domfeltes rehabilitering kan ødelegges ved at han må sone en fengselsstraff. Han har også vist til at hensynet til de to hjemmeværende mindreårige barna og ektefellen tilsier en reaksjon i frihet. Jeg er ikke uenig i at det her kan være tale om en rehabiliteringssituasjon. Men etter min vurdering tilsier likevel overtredelsens alvorlige karakter at det her må reageres med ubetinget fengsel av en viss lengde. Jeg kan da heller ikke se at det kan være aktuelt å gjøre deler av fengselsstraffen betinget.
- (14) Lagmannsretten fastsatte straffen til fengsel i fem måneder for overtredelsen av straffeloven § 219 og det forhold som ble rettskraftig avgjort ved Trondenes tingretts dom av 14. oktober 2004. Hensett til at det er gått noe tid fra saken ble anmeldt og tiltale ble tatt ut, er jeg enig i det.
- (15) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (16) Dommer **Flock:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Lund:** Likeså.
- (18) Dommer **Tjomsland:** Likeså.
- (19) Dommer **Aasland:** Likeså.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: